

Michał Gierycz

Sprawozdanie

z ogólnopolskiej konferencji naukowej

„Religijne uwarunkowania

polityki/polityczne uwarunkowania religii”

Łagów Lubuski, 1–3.06.2017 r.

Instituēt Politologii Uniwersytetu Zielonogórskiego z inicjatywy jednego z promotorów „politologii religii” w Polsce, prof. dra hab. Ryszarda Michalaka, obok dającej dobry wgląd w stan badań nad religią na gruncie polskiej politologii serii wydawniczej *Politologia religii*, podjął kolejną cenną inicjatywę: corocznych konferencji naukowych w Łagowie Lubelskim dedykowanych problematyce badań nad religią i polityką.

Pierwsza z tych konferencji, poświęcona szerokiemu zagadnieniu wzajemnych uwarunkowań religii i polityki, odbyła się na początku czerwca 2017 r. Zgromadziła ona ponad 30 naukowców i doktorantów z wielu uczelni polskich, tak publicznych, jak i prywatnych, jak również kilku przedstawicieli organizacji trzeciego sektora inspirowanych religijnie (tzw. *Faith-based Organisations*). Wszystkie wystąpienia prezentowane były na posiedzeniach plenarnych, których podczas trzech dni spotkania było siedem.

Docenić należy wybór miejsca i sposób podejścia do struktury programu. Zlokalizowanie konferencji pomyślanej jako spotkanie środowiskowe w malowniczym i ustronnym Łagowie, choć generowało pewne wyzwania logistyczne (dodajmy, że skutecznie przezwyciężone przez organizatorów), wydaje się bardzo trafnym posunięciem. Samo miejsce obrad, położone tuż nad Jeziorem Łagowskim, do tego u progu lata, sprzyja bowiem swobodnym, dłuższym dyskusjom po sesjach i między nimi. W przypadku tej konferencji stwierdzenie o merytorycznej dyskusji „prowadzonej w kuluarach” nie było czczym słowem,

bowiem faktycznie długie rozmowy dotyczące prowadzonych badań lub rozumienia prezentowanych i dyskutowanych podczas sesji kwestii toczyły się w swobodnej atmosferze tego miejsca. Dyskusjom tym sprzyjała również struktura konferencji. Choć – w związku z plenarnym charakterem każdej sesji – wiązała się ona niekiedy z merytoryczną nierównowagą przedkładanych wystąpień, to zostawiając dużo czasu na dyskusję w ramach paneli nie tylko pozwalała doprecyzować kwestie niejasne, ale również otwarcie dyskutować sprawy sporne. Dyskusje te – w naturalny sposób – kontynuowane były i rozwijane również po zakończeniu poszczególnych paneli.

Ciężko umówić w krótkim sprawozdaniu bogactwo treści konferencji. W związku z szeroko postawionym zagadnieniem, jak również dopuszczeniu przez organizatorów kilku wystąpień wykraczających poza zakres tego zagadnienia, tematyka wystąpień była bardzo zróżnicowana, odsłaniając przede wszystkim bogactwo badań prowadzonych w ramach politologii religii w Polsce. Wydaje się jednak, że można było zauważyć na konferencji trzy szczególnie istotne nurty refleksji. Pierwszy związany był z teoretycznymi analizami oddziaływania religii na politykę i odwrotnie. Warto podkreślić, że przedstawiano nie tylko rekapitulację ujęć teoretycznych czołowych teoretyków polityki odnosząc je do współczesnych problemów (np. teorii Johna Rawlsa, klasycznych ujęć sekularyzacji i laicyzacji, teorii nacjonalizmu), ale również prezentowano próby autorskiego teoretycznego ujęcia zachodzących na naszych oczach procesów, bądź poprzez zaadaptowanie klasycznych ujęć teoretycznych do analizy współczesnych zjawisk (np. teologii politycznej do analiz geopolitycznych czy oddziaływania idei liberalnych i konserwatywnych na stanowisko Kościoła katolickiego), bądź poprzez budowę autorskich teorii (np. teologicznego ugruntowania idei władzy ograniczonej czy sakralizacji władzy). Dwa pozostałe nurty związane były z prezentacją *case studies* związanych z islamem i chrześcijaństwem, a zwłaszcza katolicyzmem. W ramach badań nad islamem podjęto m.in. kwestie konsekwencji konfliktu w Syrii dla pozycji Bractwa Muzułmańskiego czy promocji stanowisk fundamentalistycznych w polskich periodykach muzułmańskich. W ramach studiów nad chrześcijaństwem zaprezentowano m.in. aktualną sytuację teologii politycznej w Ameryce Łacińskiej, oraz rolę chrześcijaństwa w procesach politycznych w USA, Szwecji, Polsce czy Hiszpanii.

Poza tymi głównymi nurtami dostrzec trzeba również dwa inne ważne tematy podjęte podczas obrad. Po pierwsze, zauważyć warto referaty dotyczące polityki watykańskiej. W tym zakresie szczególnie poruszające było wystąpienie dotyczące polityki Watykanu względem unickich Kościołów Bliskiego Wschodu, o której pamięć, wydaje się, powinna być istotna również współcześnie w toku kształtowania polityki Watykanu względem Dalekiego Wschodu. Drugim ważkim tematem, zasygnalizowanym w dwóch referatach,

były kwestie metodologiczne, a zatem pytanie o paradygmat badawczy adekwatny do badania problematyki religii na gruncie nauk o polityce/stosunków międzynarodowych. Kwestia ta, wykraczająca niejako poza tematykę zadaną przez organizatorów konferencji w Łagowie, niejako zapowiedziała jesienną konferencję „politologii religii” dotyczącą kwestii metodologicznych, zorganizowaną we współpracy kilku ośrodków politologicznych na UKSW jesienią 2017 r.

Dostrzeżenie komplementarności badań prowadzonych w różnych ośrodkach pozwala wysnuć przypuszczenie, że jesteśmy świadkami kształtowania się swoistej „mapy” spotkań badaczy religii i polityki w Polsce. Obok, mających blisko 15-letnią tradycję, organizowanych corocznie u progu lata przez Instytut Stosunków Międzynarodowych spotkań w Pieniężnie, a skupiających zwłaszcza badaczy problematyki religii w stosunkach międzynarodowych, powstała analogiczna inicjatywa dedykowana naukom o polityce, organizowana przez Instytut Politologii UZ. Obie te konferencje, podobnie jak zjazdy badaczy katolickiej nauki społecznej, pozwalają co roku spotykać się „roboczo” badaczom tej problematyki, pełniąc ważną rolę środowiskową. Jeśli dodamy do tego, planowane w cyklu dwuletnim, metodologiczno-teoretycznie zorientowane konferencje o charakterze międzynarodowym organizowane przez Instytut Politologii UKSW w Warszawie we współpracy m.in. z dwoma wcześniej wspomnianymi ośrodkami, pozwalające spotkać wszystkie wyżej wymienione środowiska, by prowadzić pogłębioną refleksję nad paradygmatami i metodami badań, oraz konfrontować wyniki badaczy w Polsce z osiągnięciami naukowców ze świata, widać wyraźnie, że politologia religii ma szansę na prawdziwą dojrzałość na gruncie polskiej politologii.

Michał Gierycz – politolog, dr hab., kierownik Zakładu Kulturowych Podstaw Polityki w Katedrze Teorii Polityki i Myśli Politycznej Instytutu Politologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Główne obszary badawcze: związki religii i polityki, aksjologia i antropologia polityki, integracja europejska. Opublikował m.in.: *Europejski spór o człowieka. Studium z antropologii politycznej* (2017), *Chrześcijaństwo i Unia Europejska. Rola religii w procesie integracji europejskiej* (2008), współredaktor *Religia i polityka. Zarys problematyki* (2014).